

УДК 339.332

Малишко Є. О.*кандидат економічних наук, доцент,**Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, Україна;**e-mail: jekiaj@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-6691-1785***Чернишов В. В.***кандидат економічних наук, доцент,**Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, Україна;**e-mail: chernyshov_yvv@rambler.ru; ORCID ID: 0000-0002-8866-0075*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ НА РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розвиток економіки країни вимагає зростання обсягів інвестиційних ресурсів, що можливе за рахунок збільшення інвестиційного капіталу. Проаналізовано динаміку прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України по регіонах за 2010—2018 рр. Результати аналізу свідчать про низький рівень інвестиційної привабливості великої кількості регіонів, що викликано низкою зовнішніх чинників, які стримують розвиток зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) промислових підприємств. Прямі інвестиції є ефективним інструментом стабілізації механізмів регулювання ЗЕД. Розкрито сутність понять «стратегія» і «стратегія зовнішньоекономічної діяльності». Виділено основні стратегічні пріоритети розвитку ЗЕД, а саме: розширення інвестиційних можливостей; розвиток інвестиційної політики шляхом залучення іноземних інвестицій, що забезпечить належний інвестиційний клімат; розвиток технічного і технологічного рівнів через зміни виробничих ресурсів; співпраця фінансових організацій щодо підвищення інвестиційного потенціалу держави. Досліджено надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 рр., а саме: фінансова і страхова діяльність; гуртова і роздрібна торгівля; промисловість. Побудовано інтегральний показник розвитку надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 рр., що вказує на низьку інвестиційну активність, яка викликана погіршенням інвестиційного клімату. Інвестиційний проект, виступаючи реалізацією інвестиційних ресурсів, потребує детального дослідження. Запропоновано впровадження інвестиційного проекту суб'єкта господарювання промисловості з метою збільшення доходу, який передбачає іноземним інвесторам вкладення інвестиційних ресурсів у стратегічно новітні технології для підвищення інвестиційної привабливості на міжнародних ринках. Інвестиційний проект характеризується оцінкою реальних інвестицій, що всебічно визначає інвестиційний прибуток, механізми реалізації інвестиційних ресурсів і розв'язання проблем впливу як зовнішнього так і внутрішнього середовища. Установлено, що перспективний розвиток ЗЕД промислових підприємств забезпечить потенціальну інвестиційну модель довгострокового інвестування іноземного капіталу.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, інвестиційні ресурси, інвестори, інвестиційний капітал, інвестиційний клімат, інвестиційний проект.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 3; бібл.: 19.

Malyshko E.*Ph. D. in Economics, Associate Professor,**Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine;**e-mail: jekiaj@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-6691-1785***Chernyshov V.***Ph. D. in Economics, Associate Professor,**Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine;**e-mail: chernyshov_yvv@rambler.ru; ORCID ID: 0000-0002-8866-0075*

ANALYSIS OF THE IMPACT OF STRATEGIC PRIORITIES ON THE DEVELOPMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES

Abstract. The development of the economy of the country requires the growth of investment resources, which is possible by increasing of the investment capital. The dynamics of direct investments (equity) in the economy of Ukraine by regions during 2010—2018 is analysed. The results of the analysis indicate the low level of investment attractiveness in the most of the regions, which is caused by a number of external factors that impede the development of foreign economic activity (FEA) of industrial enterprises. Direct investments are effective tool to stabilize the mechanisms of FEA regulation. The essence of the concepts of strategy and FEA strategy is defined. The main strategic priorities of the FEA development are highlighted, namely: expansion of investment opportunities; development of investment policy by attracting foreign investment, which will ensure a proper investment climate; development of technical and technological level through changes in production resources; cooperation of financial institutions to increase the investment potential of the country. Direct investment (equity) in Ukraine by type of economic activity in the period 2015—2019 has been investigated, namely: financial and insurance activities; wholesale and retail trade; industry. An integral indicator of the development of direct investment (equity) in Ukraine by types of economic activity in the period 2015—2019 has been constructed, which indicates the low investment activity caused by the deterioration of the investment climate. An investment project, which acts as a realization of investment resources, requires detailed research. It is proposed to introduce an investment project of an industrial entity in order to increase the income, which provides for foreign investors to invest in strategically new technologies to increase investment attractiveness in international markets. The investment project is characterized by the evaluation of real investments, which comprehensively determines the investment profit, mechanisms of realization of investment resources and the solution of problems of influence both external and internal environment. It is established that the prospective development of foreign economic activity of industrial enterprises will provide a potential investment model for long-term foreign capital investment.

Keywords: foreign economic activity, investment resources, investors, investment capital, investment climate, investment project.

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 3; bibl.: 19.

Вступ. Перебудова національної економіки пов'язана насамперед з ефективністю зовнішньоекономічної діяльності підприємств (ЗЕД), що в цілому забезпечить підвищення платоспроможності та конкурентоспроможності. Економічні перетворення значною мірою відповідають економічній активності підприємств, що виступає інструментом активізації інвестиційного процесу та джерелом регулювання ринкових відносин держави. У цілому інвестиційна діяльність спрямована на підвищення і стимулювання розвитку із залучення іноземних інвестицій, що забезпечать прискорене зростання вартості потенціалу суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Рациональна організація ЗЕД на підприємстві сприятиме формуванню ефективного використання інвестиційних ресурсів. Саме експортні операції є головним інструментом активності підприємств і виступають прибутком держави.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Досліджуючи праці вчених, пов'язані з проблемами залучення іноземних інвестицій, зазначимо, що значну увагу приділяли такі вчені, як: І. Р. Бондар [1], В. М. Герзанич [2], О. Д. Данілов [3], А. С. Музиченко [4]. Деякі аспекти процесу формування інвестиційної стратегії досліджено в роботах таких економістів, як: І. Д. Більський [5], І. О. Відоменко [6], А. А. Пересада [7]. Питання щодо методів оцінки ефективності інвестиційних проектів присвячено чимало праць, а саме таких науковців як: І. О. Бланк [8], В. Г. Федоренко [9]. Проблемами оцінки економічної ефективності ЗЕД займалися такі вчені, як: О.О. Гаркуша [10], В. О. Луценко [10], І. М. Паска [12], Л. В. Торгова [13]. Проте залишаються невирішені питання щодо поліпшення ЗЕД шляхом упровадження інвестиційного проекту суб'єкта господарювання промисловості.

Метою статті є удосконалення питань впливу стратегічних пріоритетів на ЗЕД підприємств і визначення основних напрямів активізації інвестиційного процесу.

Результати дослідження. Залучення іноземних інвестицій сприятиме змінам в економіці країни, а саме розширенням внутрішнього ринку капіталу і джерел фінансування, що підвищить ефективність експортного та інноваційного капіталу підприємств в Україні.

Загострення ЗЕД підприємств машинобудівної промисловості призвело до необхідності у формуванні принципів і механізмів управління підприємством, що сприятиме активізації інвестиційної політики та прискорить економічний розвиток країни. Так, вирішальне значення в ефективності діяльності підприємств машинобудівної промисловості залишається стратегічним цілям розвитку ЗЕД, що забезпечать вирішення проблемних моментів і є перспективним напрямом при плануванні управлінської діяльності в цілому.

Інвестиційні ресурси іноземних інвесторів вимагають від українських підприємств новітніх стратегій та актуальних розробок, що забезпечать стимулювання конкурентоспроможності інвестиційного розвитку. Одним з основних напрямів якого є виявлення і підвищення інвестиційних можливостей на території України шляхом створення пріоритетних програм оптимальної інвестиційної діяльності іноземних інвесторів, що спонукатиме налагодженню як інвестиційної політики, так і клімату.

Сучасний стан ЗЕД підприємств характеризується низкою негативних чинників, а саме відсутністю стратегій ЗЕД при управлінні підприємством. Відповідно до даних Державної служби статистики України [14] проаналізовано прямі інвестиції в економіці України по регіонах за 2010—2018 рр., що зазначають ступінь ефективності та тенденції залучення іноземних інвестиційних ресурсів (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка прямих інвестицій (акціонерний капітал)
в економіку України по регіонах за 2010—2018 рр.**

Регіони	Значення темпу приросту, %							
	2011/ 2010	2012/ 2011	2013/ 2012	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Усього	16,4	6,2	7,3	3,9	-28,6	-16,3	-2,8	1,2
Вінницька	11,2	10,3	9,6	24,7	-27,9	-15,8	-4,2	10,5
Волинська	-34,2	33,3	30,6	-10,3	-20,5	-8,9	-0,4	2,1
Дніпропетровська	23,3	-4,1	-3,0	-9,8	-35,1	-30,3	-13,4	5,6
Донецька	16,4	-17,8	0,2	6,2	-38,7	-24,7	-28,5	-10,7
Житомирська	9,7	35,1	10,0	7,7	-28,4	-14,3	-2,9	4,9
Закарпатська	0,2	-4,4	16,6	7,7	-23,6	-6,7	1,7	2,6
Запорізька	4,2	3,8	9,6	4,6	-21,6	-19,1	26,5	5,5
Івано-Франківська	-19,9	26,6	3,0	26,6	13,8	-9,6	-1,2	9,4
Київська	5,8	8,9	4,9	8,5	-10,3	-9,0	-4,8	4,7
Кіровоградська	-25,4	14,2	52,8	61,8	-52,0	-25,6	12,2	19,0
Луганська	8,7	13,3	10,1	5,2	-30,0	-23,2	-1,7	0,4
Львівська	4,9	9,6	1,2	4,8	-20,4	-5,9	-19,3	11,6
Миколаївська	1,7	-7,9	60,7	15,6	-19,1	-7,0	0,3	-3,5
Одеська	6,3	10,2	33,5	2,6	-14,9	-7,2	-6,9	-2,1
Полтавська	22,3	27,4	34,4	13,0	-2,4	-3,8	0,3	0,6
Рівненська	0,6	-6,2	7,0	5,3	-17,1	-17,7	-20,1	-15,9
Сумська	47,7	0,6	6,8	9,4	-37,7	-24,4	-4,6	-4,5
Тернопільська	-10,1	3,5	3,2	7,8	-19,0	-11,8	-2,0	-6,6
Харківська	30,4	3,6	-22,7	-2,0	-21,5	-9,2	-57,7	-0,7
Херсонська	3,3	1,7	33,4	9,4	-24,3	1,3	-4,6	8,5
Хмельницька	-16,7	2,1	9,8	9,5	-15,8	-12,5	-4,4	8,0
Черкаська	30,1	-1,3	208,9	0,6	-42,2	-32,2	-3,9	0,4
Чернівецька	0,2	0,0	3,7	24,9	-14,5	-13,8	-3,4	-25,4
Чернігівська	6,9	6,3	4,1	22,3	-22,3	-7,7	162,0	78,0
місто Київ	17,7	16,3	11,4	7,6	-30,7	-14,2	7,6	-1,0

Примітка. Складено і розраховано за даними статистичної звітності [14].

На *рис. 1* представлено динаміку прямих інвестицій в економіці України за 2010—2018 рр.

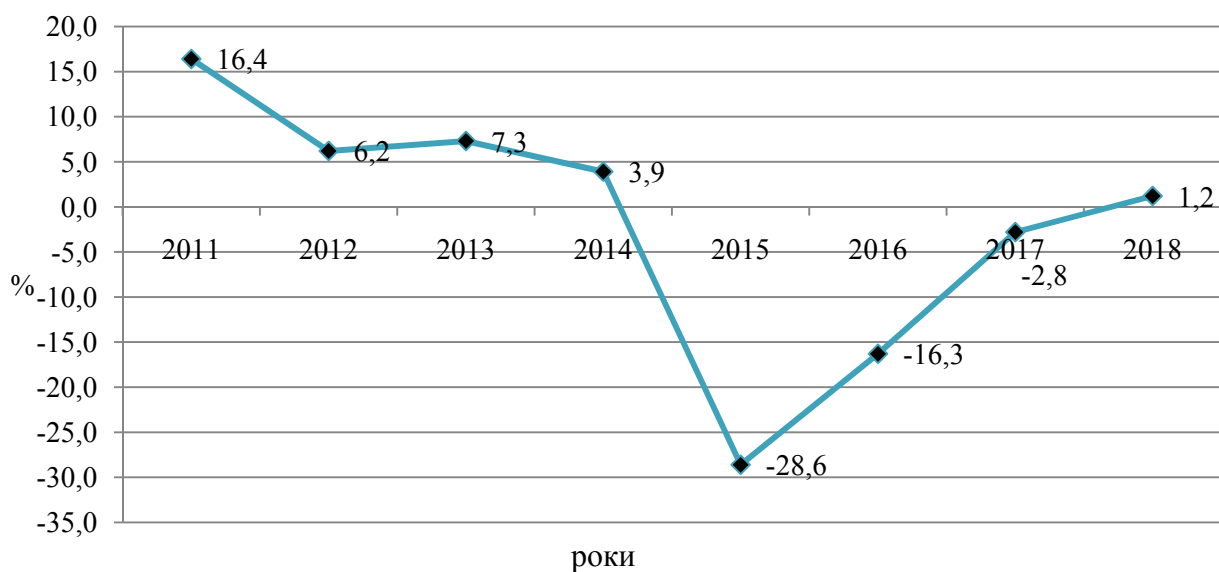

Рис. 1. Динаміка прямих інвестицій в економіці України за 2010—2018 рр.

Примітка. Авторські розрахунки.

Як видно з *рис. 1*, кризовий стан в Україні спричинив зниження прямих інвестицій в економіку країни, що спостерігалось протягом 2014—2017 рр. Так, 2015 року (38 356,8 тис. грн) у порівнянні з 2014-м (53 704 тис. грн) обсяг прямих інвестицій зменшився на 28,6 %, що свідчить про низький попит на промислову продукцію і низьку інвестиційну активність. Це викликано насамперед політичною нестабільністю, зниженням ефективної діяльності інвестиційно привабливих регіонів і пріоритетів держави. Зазначено, що 2018 року до найбільш розвинених регіонів-інвесторів можна віднести: Київську (1 588,7 тис. грн, або 4,7 % у порівнянні з 2017 роком), Дніпропетровську (3 688,2 тис. грн — 5,6 %), Полтавську (1 008,8 тис. грн — 0,6 %). А також регіони, які збільшили свої прямі інвестиції в економіці країни протягом 2018 року, а саме: Чернігівська (429,6 тис. грн), Кіровоградська (70,1 тис. грн), Вінницька (198,9 тис. грн), Львівська (930 тис. грн). Перехід суб'єктів господарювання промисловості до інноваційно-інвестиційної діяльності, орієнтація на нові стратегічні програми ЗЕД забезпечить перспективні умови залучення інвестиційних ресурсів, а відтак збільшенню капітальних інвестицій.

Розглядаючи більш детально надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну, виділено фінансову і страхову діяльність; гуртову і роздрібну торгівлю; промисловість, як основні стратегічні види економічної діяльності із залучення іноземних інвестицій, що спроможні сформувати конкурентні напрями ринкової трансформації. Економічне зростання на сучасному етапі потребує задоволенню цілей інвесторів на зовнішньому ринку, що забезпечить приплив іноземного капіталу і розширить ринкові відносини на довгострокову перспективу.

Дані Державної служби статистики України [14] використано з метою побудови таксономічного показника розвитку надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 рр., а саме: фінансова і страхова діяльність; гуртова і роздрібна торгівля; промисловість. Побудову таксономічного показника розпочато з визначення елементів матриці спостережень і розрахунку середніх значень як середньоарифметичної за кожним видом економічної діяльності за 2015—2019 рр. Наступним етапом проведено стандартизацію та диференціювання ознак матриці спостережень. При поділі видів економічної діяльності на стимулятори і дестимулятори

встановлено вектор-еталон надходжень прямих інвестицій в Україну: $P_0 = (1,61; 1,71; 1,40)$. У *табл. 2* наведено розрахунок інтегрального показника розвитку надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 років.

Таблиця 2

**Розрахунок інтегрального показника розвитку надходжень прямих інвестицій
(акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності
у період 2015—2019 рр.**

Період, рік	Показники розвитку за видами економічної діяльності, тис. грн			Стандартизована матриця		
	Фінансова і страхова діяльність	Гуртова і роздрібна торгівля	Промисловість	Фінансова і страхова діяльність	Гуртова і роздрібна торгівля	Промисловість
2015	2744,3	314,5	263,1	1,57	0,89	0,71
2016	2825,3	524,9	475,2	1,61	1,49	1,27
2017	1287,3	178,4	523,4	0,74	0,51	1,40
2018	1215,1	599,4	302,1	0,69	1,71	0,81
2019	682,2	139,7	301,6	0,39	0,40	0,81
Розрахункові значення інтегрального показника						
Період, рік	C_{io}	\bar{C}_o	S_o	C_o	di	K
2015	1,07	1,15	0,54	2,23	0,48	0,52
2016	0,25				0,11	0,89
2017	1,48				0,66	0,34
2018	1,09				0,49	0,51
2019	1,88				0,84	0,16

Примітка. Авторські розрахунки за даними статистичної звітності [14].

Як видно з *табл. 2*, проаналізовано динаміку видів економічної діяльності в які на початку 2019 року вкладено іноземними інвесторами інвестиції, а саме: фінансова і страхова діяльність — 40,9 %; гуртова і роздрібна торгівля — 8,4 %; промисловість — 18,1 %, що підтверджує зростання інтересу до інвестиційно привабливих об'єктів інвестування інвестиційних ресурсів. Так, проведений аналіз динаміки видів економічної діяльності вказує про деяке зростання обсягу капітальних інвестицій у промисловість, що підтверджує ефективну ЗЕД як потенційний інвестиційний проект із залучення інвестиційних ресурсів.

На *рис. 2* представлено результати розрахунку інтегрального показника розвитку надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 рр.

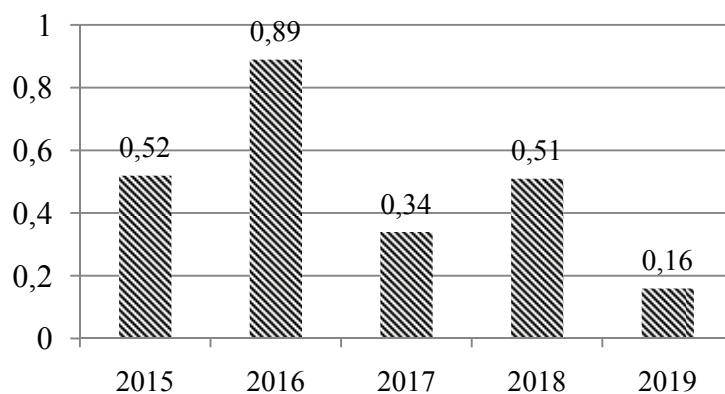

Рис. 2. Динаміка розрахунку інтегрального показника розвитку надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за видами економічної діяльності в період 2015—2019 рр.

Примітка. Авторські розрахунки.

Як видно з *рис. 2*, динаміка розрахунку інтегрального показника розвитку надходжень прямих інвестицій за аналізований період свідчить про тенденцію зниження, а це вказує на проблеми з інвестиційним ринком. Так, 2019 року в порівнянні з 2018-м відбулося зменшення на 993,1 тис. грн надходжень прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну, що вказує на зміну курсу іноземної валюти, у зв'язку з цим і змінами внутрішніх джерел фінансування та специфіки роботи підприємств з іноземними інвесторами. Акціонерний капітал відіграє велику роль в Україні, бо рівень залучення інвестиційних ресурсів забезпечує інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання, тобто налагодження інвестиційного клімату, стабілізація як ринкової інфраструктури, так і політичної.

Розглядаючи стратегічні пріоритети ЗЕД, варто окреслити визначення та особливості змісту цих понять. Як стверджує А. П. Наливайко, стратегія — це встановлений і проаналізований набір напрямів діяльності для забезпечення поновлюваної відмінності та прибутковості [15]. Значення стратегії відкриває деякий набір довгострокових напрямів, які забезпечать досягнення і реалізацію заздалегідь визначених цілей.

Тоді стратегія зовнішньоекономічної діяльності — це комплекс управлінських рішень, які звужують усю множину можливих зовнішньоекономічних дій підприємства до сукупності найбільш ефективних щодо довгострокових цілей, сформульованих у загальній стратегії [16]. Тобто стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності — це реалізація управлінських рішень та оптимізація інвестиційного проекту, що сформує основний зв'язок між зовнішнім та внутрішнім середовищем.

Зовнішньоекономічна діяльність сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності товарів на міжнародних ринках. Проте, на сучасному етапі зовнішньоекономічна діяльність потребує вдосконалення, а саме: перепрофілювання підприємств, випуск нової продукції, розробка заходів підвищення ефективності експортної діяльності вітчизняних товаровиробників [17].

Визначаючи вплив стратегічних пріоритетів на іноземні інвестиції окреслено коло проблем, що стримує розвиток ринку іноземного капіталу та реалізації інвестиційних цілей іноземних інвесторів, а саме: інфляційні процеси, географічний бар'єр, відсутність гарантій, демографічні. Стратегічні пріоритети розвитку ЗЕД: розширення інвестиційних можливостей; розвиток інвестиційної політики шляхом залучення іноземних інвестицій, що забезпечить належний інвестиційний клімат; розвиток технічного і технологічного рівнів через зміни виробничих ресурсів; співпраця фінансових організацій щодо підвищення інвестиційного потенціалу держави.

З метою визначення стратегічних пріоритетів розвитку ЗЕД підприємств машинобудівної промисловості потрібне залучення іноземного капіталу з використанням запропонованого інвестиційного проекту на прикладі ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» [18].

Інвестиційний проект, як зазначає В. Базилевич, цілеспрямоване, заздалегідь опрацьоване, заплановане створення і модернізація фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень і заходів їх виконання [19]. Тобто інвестиційний проект включає сукупність деяких заходів і планів, що повною мірою розкривають проблемні аспекти та забезпечують напрями розвитку довгострокових цілей інвестиційної діяльності.

Установлено, що за оптимального плану розподілу складових запасу фінансової стійкості загальний дохід суб'єкта господарювання ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» становитиме 55 762 тис. грн. Тому з метою збільшення доходу аналізованого підприємства машинобудівної промисловості запропоновано інвестиційний проект на три роки, який передбачає іноземним інвесторам вкладення інвестиційних ресурсів у стратегічно новітні технології для підвищення інвестиційної привабливості. У процесі впровадження інвестиційного проекту виділено такі витрати: підтримка проекту — 76 тис. грн; відрахування на соціальні заходи підприємства — 1 831 тис. грн; зобов'язання

з податків і зборів — 2 684 тис. грн; інші витрати — 34 737 тис. грн, які встановлені однакові протягом усього періоду запропонованого проекту, проте скоригований на рівень інфляції на наступні два роки: 5,8 % — 2021 рік, 5,3 % — 2022 рік (табл. 3).

Таблиця 3

Упровадженні інвестиційного проекту розвитку ЗЕД

Показники	Витрати		
	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн
Підтримка проекту	76,00	80,41	84,67
Відрахування на соціальні заходи підприємства	1 831,00	1 928,04	2 030,23
Зобов'язання з податків і зборів	2 684,00	2 839,67	2 990,17
Інші витрати	34 737,00	36 751,75	38 699,59
Надходження			
Інвестування інвестиційних ресурсів у виробництво	27 881,00	29 498,10	31 031,50
Розширення інвестиційних можливостей підприємства	16 728,60	17 698,86	18 636,90
Інші капіталовкладення	11 152,40	11 799,24	12 424,60
Сумарний фінансовий потік платежів і надходжень	16 434,00	17 396,33	18 318,34
Дисконтний множник, (D)	1,00	0,718	0,609

Примітка. Авторські розрахунки.

Як видно з табл. 3, з метою розрахунку чистого приведеного доходу (NPV), що вказує на абсолютну величину ефекту від реалізації запропонованого інвестиційного проекту, де ставка дисконтування приймається на рівні 18 % річних. Розрахувавши сумарний фінансовий потік платежів і надходжень, визначено величину чистого приведеного доходу (NPV), яка становить 37 570,21 тис. грн. Тоді індекс рентабельності інвестицій (Profitability Index, *PI*), відповідно за наведеними значеннями обсягу платежів і надходжень буде 2,16 тис. грн, що вказує на вигідне капіталовкладення, бо $PI > 1$. Строк окупності проекту $T_{ок} = 0,46$, тобто протягом п'яти місяців і 16 днів.

Інвестиційний проект, як основний напрямок реалізації новітніх стратегій в управлінні підприємством, який вимагає заздалегідь визначені стратегічні інновації, а саме: цілі, джерела фінансування, моніторинг; управління.

Висновки. Подальший розвиток запропонованого інвестиційного проекту щодо зовнішніх джерел фінансування промислових підприємств є актуальним. Результати дослідження є перспективним напрямом розвитку ЗЕД промислових підприємств, що є важливим чинником економічного зростання. Упровадження інвестиційних проектів підвищує попит іноземних інвесторів до вітчизняних об'єктів інвестування. Стратегічні пріоритети розвитку ЗЕД містить комплекс управлінських рішень, що формуються під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Саме вдосконалення системи управління інвестиційними ресурсами на підприємстві дасть змогу змінам інституційного характеру.

Література

1. Бондар І. Р. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну на сучасному етапі. *Регіональна економіка*. 2009. № 4. С. 62—71.
2. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні. *Ефективна економіка*. 2014. № 4. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014>.
3. Данілов О. Д., Вдовиченко А. М. Структура інвестицій, інновацій та випуску промислової продукції в Україні. *Фінанси України*. 2008. № 5 (150). С. 115—123.
4. Музиченко А. С., Слатвінський М. А. Інвестиції як чинник модернізації економіки. *Фінанси України*. 2014. № 3. С. 6—10.
5. Більський, І. Д., Дудяк Р. П. Особливості процесу розроблення інвестиційної стратегії аграрного виробництва. *Науковий вісник НЛТУУ*. 2008. Вип. 18.3. С. 192—197.
6. Відоменко І. О., Кривша Є. В. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 6. С. 8—13.
7. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні. Київ : Лібра, 1998. 398 с.
8. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент : підручник. Київ : КНТЕУ, 2003. 398 с.
9. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент : навч. посібник. Київ : МАУП, 1999. 184 с.
10. Гаркуша О. О. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2003.

11. Луценко В. О. Розробка заходів підвищення ефективності експортних операцій промислового підприємства. Донецьк, 2002. URL : <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2002/fem/lutsenko/diss.htm>.
12. Паска І. М. Організація і економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.02. Миколаїв, 2000. 21 с.
13. Торгова Л. В., Хитра О. В. Основи зовнішньоекономічної діяльності : навч.-метод. посіб. Львів : «Новий Світ-2000», 2006. 512 с.
14. Інформація Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Наливайко А. П. Стратегія підприємства: адаптація організацій до впливу світових соціально-економічних процесів : монографія / за ред. А. П. Наливайка. Київ : КНЕУ, 2013. 454 с.
16. Косенко С. В. Теоретичні положення зовнішньоекономічної діяльності підприємства : визначення та класифікація. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2011. № 3. С. 117—128. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2011_3_13.
17. Малишко Є. О. Аналіз зв'язку посередників та суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. № 25. С. 149—152.
18. Чернишов В. В. Формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08. Харків, 2019. 20 с.
19. Базилевич В., Мазур І. Методичні аспекти оцінки масштабів тіньової економіки. *Економіка України*. 2004. № 8. С. 36—44.

Статтю рекомендовано до друку 31.08.2020

© Малишко Є. О., Чернишов В. В.

Referenses

1. Bondar, I. R. (2009). Problemy zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukrainu na suchasnomu etapi [Problems of attracting foreign investment in Ukraine at the present stage]. *Rehionalna ekonomika — Regional economy*, 4, 62—71 [in Ukrainian].
2. Herzanych, V. M. (2014). Osnovni nedoliki ta problemy zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukraini [The main disadvantages and problems of attracting foreign investment in Ukraine]. *Efektivna ekonomika — Efficient economy*, 4. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014> [in Ukrainian].
3. Danilov, O. D., & Vdovychenko, A. M. (2008). Struktura investytsii, innovatsii ta vypusku promyslovoi produktsii v Ukraini [The structure of investment, innovation and industrial production in Ukraine]. *Finansy Ukrainy — Finance of Ukraine*, 5 (150), 115—123 [in Ukrainian].
4. Muzychenko, A. S., & Slatvynskiy, M. A. (2014). Investytsii yak chynnyk modernizatsii ekonomiky [Investments as a factor in modernizing the economy]. *Finansy Ukrainy — Finance of Ukraine*, 3, 6—10 [in Ukrainian].
5. Bil'skiy, I. D., & Dudiak, R. P. (2008). Osoblyvosti protsesu rozroblennia investytsiinoi stratehii aharnoho vyrobnytstva [Features of the process of developing an investment strategy for agricultural production]. *Naukovyi visnyk NLTUU — Scientific Bulletin of NLTUU*, 18.3, 192—197 [in Ukrainian].
6. Vidomenko, I. O., & Kryvsha, Ye. V. (2010). Suchasni pidkhody do rozrobky investytsiinoi stratehii pidpryiemstv [Modern approaches to the development of investment strategy of enterprises]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti — Economics of the food industry*, 6, 8—13 [in Ukrainian].
7. Peresada, A. A. (1998). *Investytsiinyi protses v Ukraini [Investment process in Ukraine]*. Kyiv: Libra [in Ukrainian].
8. Blank, I. O., & Gulyayeva, N. M. (2003). *Investytsiinyi menedzhment [Investment Management]*. Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].
9. Fedorenko, V. H. (1999). *Investytsiinyi menedzhment [Investment Management]*. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].
10. Harkusha, O. O. (2003). Efektivnist zovnishnoekonomichnoyi diialnosti pidpryiemstv [Efficiency of foreign economic activity of enterprises]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from <http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/garkusha/diss/index.htm> [in Ukrainian].
11. Lutsenko, V. O. (2002). *Rozrobka zakhodiv pidvyshchennia efektyvnosti eksportnykh operatsii promyslovoho pidpryiemstva [Development of measures to increase the efficiency of export operations of industrial enterprises]*. Donetsk. Retrieved from <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2002/fem/lutsenko/diss.htm> [in Ukrainian].
12. Paska, I. M. (2000). Orhanizatsiia i ekonomichna efektyvnist zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryiemstv APK [Organization and economic efficiency of foreign economic activity of agro-industrial enterprises]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Mykolaiv [in Ukrainian].
13. Torhova, L. V., & Khytra, O. V. (2006). *Osnovy zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Fundamentals of foreign economic activity]*. Lviv: «Novyi Svit-2000» [in Ukrainian].
14. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (n. d.). *Informatsiia [Information]*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
15. Nalyvaiko, A. P. (Ed.). (2013). *Stratehiia pidpryiemstva: adaptatsiia orhanizatsii do vplyvu svitovykh sotsialno-ekonomichnykh protsesiv [Enterprise strategy: adaptation of organizations to the influence of global socio-economic processes]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
16. Kosenko, S. V. (2011). Teoretychni polozhennia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpryiemstva: vyznachennia ta klasyfikatsiia [Theoretical provisions of foreign economic activity of the enterprise: definition and classification]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy mashynobudivnoi haluzi — Economics and management of machine-building enterprises*, 3, 117—128. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2011_3_13 [in Ukrainian].
17. Malysheko, Ye. O. (2019). Analiz zviazku poserednykiv ta subiektom zovnishnoekonomichnoi diialnosti [Analysis of the relationship between intermediaries and the subject of foreign economic activity]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo — Scientific Bulletin of Uzhgorod University. International economic relations and the world economy*, 25, 149—152 [in Ukrainian].
18. Chernyshov, V. V. (2019). Formuvannia systemy finansovoi diahnostryky subiektiv hospodariuvannia promyslovosti [Formation of the system of financial diagnostics of economic entities]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
19. Bazylevych, V., & Mazur, I. (2004). Metodychni aspekty otsinky masshtabiv tinvoi ekonomiky [Methodological aspects of assessing the scale of the shadow economy]. *Ekonomika Ukrainy — Ukraine economy*, 8, 36—44 [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 31.08.2020

© Malysheko E., Chernyshov V.